

“TMK'nın 314/4. maddesi eşler tarafından birlikte evlât edinilen ve ayırt etme gücüne sahip olmayan küçük evlatlığın nüfus kaydındaki ana ve baba adının evlat edinenlerin adı olarak değiştirilmesi hususunu düzenlemektedir.

TMK'nın 282. maddesine göre ; Çocuk ile ana arasında soybağı doğumla kurulur. Çocuk ile baba arasında soybağı, ana ile evlilik, tanıma veya hâkim hükmüyle kurulur. Soybağı ayrıca evlât edinme yoluyla da kurulur. Buna göre evlatlık ile evlat edinenler arasında bir aile bağı kurulmuş olur. Dolayısıyla TMK'nın 314/4. maddesinde düzenlenen kural, Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesi, Anayasa'nın 20. maddesinde düzenlenen özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı ve Ailenin korunması ile ilgili 41. maddesi ve Cumhuriyetin nitelikleri gereği en geniş anlamda Anayasa'nın 2. maddesi ile bağlantılıdır.

Anayasanın 2. maddesinde; "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir." denilmiştir. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve kanunlarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Kanunların kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle kanun koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir.

Anayasa'nın 10. maddesinde; " Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

(Ek fıkra: 7/5/2004-5170/1 md.) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. (Ek cümle: 7/5/2010-5982/1 md.) Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.

(Ek fıkra: 7/5/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürllüer, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde (...) kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." denilmiştir. Eşitlik ilkesinin amacı, hukuksal durumları aynı olanların kanunlarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere kanun karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmektedir.

Anayasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı belirtilmiş; üçüncü fıkrasında da "Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin

korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir." denilerek birinci fıkrada herkesin özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı belirtilmiştir. Anılan maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı; bir yönüyle özel hayatın gizliliğinin korunmasını, başkalarının gözleri önüne serilmemesini, bir başka ifadeyle kişinin özel hayatında yaşananların yalnız kendisi veya kendisinin bilmesini istediği kimseler tarafından bilinmesini isteme hakkını korurken diğer yönüyle resmî makamların özel hayata müdahale edememesi, yani kişinin ferdi ve aile hayatını kendi anladığı gibi düzenleyip yaşayabilmesi hakkını güvence altına almaktadır. Kişisel veri kavramı, belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla, bir kişiye ilişkin bütün bilgileri ifade etmektedir. Bu bağlamda adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri, anne ve baba adı gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler kişisel veri kapsamındadır. Bu kapsamda kişisel verilerin korunması ve düzeltilmesini isteme hakkı da güvence altına alınmaktadır.

Anayasa'nın 41. maddesinde; "Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır./ Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar./ Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir./ Devlet her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır." denilmiştir. Aileyi Türk toplumunun temeli olarak tanımlayan Anayasa'nın 41. maddesinde, ailenin birey ve toplum hayatındaki önemine işaret edilmiş; Devlete, ailenin korunması için gerekli düzenlemeleri yapma ve teşkilatı kurma ödevi yüklenmiştir. Böylece aile kurumuna anayasal koruma sağlanmıştır. Bu düzenlemeyle ailenin birlik ve bütünlüğünün korunması amaçlanmaktadır.

Tüm bu açıklamalar doğrultusunda; TMK'nın 282. maddesinde evlatlık yönünden; evlatlığın küçük, ergin yada kısıtlı olması, evlat edinen yönünden de; birlikte veya tek başına evlat edinmesi yönünde bir ayırım yapılmamıştır. Dolayısıyla gerek küçüklerin gerekse erginlerin ve kısıtlıların evlat edinilmesi halinde evlat edinenler ile evlatlık arasında suni bir soybağı kurulmaktadır. Toplumun geleceğinin şekillenmesinde çocuğun oynayacağı rol göz önüne alındığında, günümüzde genel olarak çocuğun önde gelen menfaati evlat edinme konusunda temel ilke olarak kabul edilmekte ve evlat edinmeye ilişkin hukuki düzenlemeler bu yönde geliştirilmektedir. Buradan hareketle, evlat edinme öncelikle evlat edinen ile evlatlık arasında kurulan, evlatlığın maddi ve manevi gelişimleri, bakım, eğitim ve korunma ihtiyaçları, gelecekleri, sosyal ilişkileri, inanç ve ahlaki yargılarının biçimlenmesi konularında yaşamsal yetkiler sunan ve bu ilişkiyi mümkün olduğunca aralarında doğal soybağı bulunan anne, baba ve çocuk ilişkisinde olduğu gibi gerçekleştirmeyi amaçlayan bir kurumdur. TMK'nın 282. maddesi uyarınca kurulan soybağı gözetildiğinde evlat edinilen küçükler ile erginleri hukuken eşit kabul etmek gerekir. Bu kapsamda TMK'nın 314/4. maddesi ile eşler tarafından birlikte evlat edinilen ayırt etme gücüne sahip küçüklerin nüfus kaydında anne ve baba adı olarak evlat edinilenlerin adının yazılmasına cevaz verilmesine rağmen eşler tarafından birlikte evlat edinilen erginlerin veya bir eşin diğerinin ergin olan çocuğunu yada ergin olan evlatlığını evlat edinmesi halinde evlatlığın nüfus kaydına ana baba adı olarak evlat edinenlerin adının yazılmasına cevaz vermemiş olması eşitlik ilkesine aykırıdır. Evlat edinme ile kurulan soybağının mümkün olduğu ölçüde doğal soybağına benzetilmesi ve yakınlaştırılması amaçlanmıştır. Çocuğun ve ailenin korunması ilkesinden hareketle ergin olan evlatlığın da

devletçe tutulan nüfus kayıtlarının fiili duruma uygun hale getirilmesini isteme hakkı olmalıdır. Zira devlet, ailenin huzur ve refahı için gerekli tedbirleri almak zorundadır. Ergin olan evlatlığa nüfus kaydında anne ve baba adı olarak evlat edinenlerin adlarının yazılmasını isteme hakkı verilmemesi halinde devletçe tutulan nüfus kayıtları nesep karışıklığına sebebiyet verecek nitelikte olacak dolayısıyla ailenin korunması ilkesi de ihlal edilmiş olacaktır. Nitekim somut olayda da davacı ... önce 743 sayılı Medeni Kanun döneminde henüz küçükken ... tarafından evlat edinilmiş bilahare ergin olduktan sonra ...'nun eşi ... tarafından evlat edinilmiştir. Evlat edinme kararının nüfusa tescil edildiği ve nüfus kaydında davacının ... olan baba adının düzeltilerek evlat edinen ...'nun adının yazıldığı ancak anne adı olarak davacının biyolojik annesi olan ...'nın adının yazılı olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla şu halde nüfus kaydı davacı ...'nun ... ile ...'nın müşterek çocuğuymuş gibi algılanmasına sebebiyet verecek durumdadır. Dolayısıyla ayırt etme gücüne sahip olmayan küçük evlatlıkların nüfus kaydına ana baba adı olarak eşlerin adının yazılmasına imkan tanınmış iken eşler tarafından birlikte evlat edinen erginlerin veya bir eşin diğerinin ergin çocuğunu ya da ergin evlatlığını evlat edinmesi halinde evlatlığın anne baba adının evlat edinenin adı olarak değiştirilmesine imkan tanınmamış olması eşitlik ilkesine, özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına, kişisel verilerin düzeltilmesini isteme hakkına ve Ailenin korunması ilkesine, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyet'in gereklerine aykırıdır. Bu nedenlerle Anayasa'nın 2, 10, 20 ve 41. maddelerine aykırılık teşkil eden TMK'nın 314. maddesinin 4. fıkrasının iptali yönünden Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun uyarınca itiraz yoluyla incelenmek üzere Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına dair aşağıdaki şekilde karar vermek gerekmiştir

KARAR (Yukarıda açıklanan nedenlerle):

1-Anayasa'nın 2, 10, 20 ve 41. maddelerine aykırılık teşkil eden 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 314. maddesinin 4. fıkrasının iptali yönünden Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun uyarınca itiraz yoluyla incelenmek üzere Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına,

2-İncelemeye Esas olmak üzere dosya arasında bulunan kayıtların ve yazılacak gerekçeli kararın onaylı bir örneğinin oluşturulacak dizi listesine bağlanarak bir dosya halinde Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine,

3-İstemin noksansız olarak iletilmesinden başlamak üzere beş ay süreyle Anayasa Mahkemesi tarafından verilecek kararın beklenilmesine,

4-Yasal düzenleme ile belirlenen beş aylık sürede karar verilmez ise yargılamanın yürürlükteki hükümlere göre (Anayasa Mahkemesi kararının esas hakkında karar verilinceye kadar gelirse Anayasa Mahkemesi hükmü uygulanması koşuluyla) sonuçlandırılmasına,

Dair, davacı vekili ve davalı Nüfus Temsilcisinin yüzüne karşı karar verildi”